

Sygn. akt III AUa 1869/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Salańska – Szumakowicz SSA Bożena Grubba
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2014 r. w Gdańsku

sprawy P. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 lipca 2013 r., sygn. akt VIII U 1540/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że za datę początkową przyznanej P. K. renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy przyjmuje dzień 21 czerwca 2012r,

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 i nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt III AUa1869/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił P. K. przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wobec uznania przez Komisję Lekarską ZUS, że nie jest on niezdolny do pracy.

We wniesionym od powyższej decyzji odwołaniu ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania prawa do renty podnosząc, że od 2004 r. choruje na schizofrenię paranoidalną, z powodu której był czterokrotnie hospitalizowany.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 20 czerwca 2012 r. do 30 września 2014 r. stwierdzając jednocześnie odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji podkreślił, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało wadliwość decyzji organu rentowego. Z opinii biegłych psychiatry i psychologa wynika bowiem, że rozpoznana u ubezpieczonego schizofrenia z zaostrzeniami w formie zespołów paranoidalnych skutkuje jego całkowitą niezdolnością do pracy. Znaczne pogorszenie stanu zdrowia i nasilenie objawów chorobowych nastąpiło w okresie hospitalizacji od 19 października 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. Opinia biegłych nie została zakwestionowana w toku postępowania (bezsporne).

Sąd Okręgowy dokonał następnie oceny ustalonego stanu faktycznego w kontekście przepisów art. 57 i art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i uznał, że ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia prawa do renty.

Mając powyższe na względzie Sąd I instancji na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Uznając, że poczynienie wiążących ustaleń odnośnie stanu zdrowia ubezpieczonego, mających wpływ na prawo do świadczenia rentowego, mogło bez przeszkód nastąpić już na etapie postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym Sąd na zasadzie art. 118 ust. 1a ustawy FUS stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł organ rentowy zaskarżając powyższy wyrok w części dotyczącej daty przyznania ubezpieczonemu prawa do renty oraz stwierdzającej jego odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 100 § 2 oraz art. 118 ust. 1a w zw. z art. 57 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty od dnia 21 czerwca 2012 r. oraz niestwierdzenie jego odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Ze stanu sprawy wynika, że ubezpieczony P. K. w dniu 20 czerwca 2012 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do renty. Pozwany – opierając się na orzeczeniu Komisji Lekarskiej ZUS – decyzją z dnia 6 września 2012 r. odmówił prawa do wnioskowanego świadczenia uznając, że wnioskodawca nie spełnia wszystkich przesłanek ustawowych wskazanych w art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Staż pracy wnioskodawcy nie był przez pozwanego kwestionowany.

Po wniesieniu przez P. K. odwołania od niekorzystnej dla niego decyzji kwestią (sporną między stronami) wymagającą wyjaśnienia było to, czy ubezpieczony jest niezdolny do pracy.

Sąd I instancji w toku postępowania skoncentrował się zatem na przesłance niezdolności do pracy wnioskodawcy. W oparciu o opinie biegłych (niekwestionowanych przez organ rentowy) Sąd ustalił, że wnioskodawca jest niezdolny do pracy od dnia 20 czerwca 2012 r. Uszło uwadze Sądu, że P. K. w dacie stwierdzonej przez biegłych sądowych niezdolności do pracy przebywał na zwolnieniu lekarskim i otrzymywał z tego tytułu zasiłek chorobowy. Sąd przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty od dnia 20 czerwca 2012 r. tj. dnia złożenia wniosku o świadczenie narusza przepis art. 100 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej, który stanowi, że prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa (ust. 1), zaś jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek

chorobowy – z dniem zaprzestania pobierania tego świadczenia (ust. 2). Reasumując uznać należy, że wnioskodawca – wobec niekwestionowania przez organ rentowy stażu ubezpieczeniowego oraz niezdolności do pracy – warunki do nabycia prawa do renty spełnił dnia 21 czerwca a nie 20 czerwca 2012 r. W tym zakresie wyrok Sądu Okręgowego nie odpowiadał prawu.

Za zasadną uznać należy również apelację organu rentowego w zakresie w jakim Sąd stwierdził jego odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W myśl art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Z przedstawionego stanu prawnego wynika, iż jeżeli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności. Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonego do renty okoliczność faktyczną, jaką była jego niezdolność do pracy, istotnym było stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do świadczenia. Zauważyć należy, że w postępowaniu przed organem rentowym ustalenie istnienia u ubezpieczonego niezdolności do pracy może być dokonane wyłącznie na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika. W myśl art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, oceny niezdolności do pracy dokonuje bowiem w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu, a zgodnie z art. 14 ust. 3 tej ustawy (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2005 r.) orzeczenie lekarza orzecznika stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Nie budzi wątpliwości, że ocena zdolności ubezpieczonego do pracy została powierzona lekarzowi orzecznikowi (będącemu specjalistą z zakresu psychiatrii – co wynika z opinii przewodniczącego Komisji Lekarskich – k. 52 a.s.), który stwierdził u skarżącego stan rezydualny o niewielkim nasileniu, bez zaburzeń nastroju, dobrze funkcjonującego w społeczeństwie, a w następstwie sprzeciwu od tego orzeczenia, komisji lekarskiej, której orzeczenie stanowiło podstawę odmowy prawa do świadczenia w postępowaniu przed organem rentowym. Organ rentowy w ramach swoich kompetencji poczynił więc wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił okoliczności konieczne do wydania decyzji (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 kwietnia 2009 r. I UK 345/08, OSNAPiUS z 2010 r. Nr 23-24, poz.293). Zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym była uzasadniona ustaleniami faktycznymi, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, bo zostały dokonane na podstawie dowodów niedostępnych temu organowi, tj. opinii biegłych a zwłaszcza pobytem ubezpieczonego w szpitalu psychiatrycznym wobec istotnego pogorszenia jego stanu zdrowia (od października do grudnia 2012 r.) i wręcz koniecznością jego przymusowej hospitalizacji (zaświadczenie z 10 kwietnia 2014 r. lekarza psychiatrii). Orzeczenie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter ustalający, jednak obowiązek świadczenia po stronie organu rentowego powstaje dopiero od chwili ostatecznego rozstrzygnięcia sporu. Odpowiednie dowody istnienia niezdolności do pracy ubezpieczonego (i to całkowitej) zostały zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem z dnia 15 lipca 2013 r. W tej sytuacji przyjąć należy, że organ rentowy w ramach przysługujących mu kompetencji nie miał możliwości przyznania skarżącemu prawa do renty wcześniej.

Reasumując, w przedmiotowej sprawie organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA M. Sałańska – Szumakowicz SSA M. Gerszewska SSA B. Grubba